

Algoritmul CYK (Cocke–Younger–Kasami)

(verificare generare cuvânt de către gramatică în F.N.Chomsky)

Am văzut că dacă gramatica avea producții specifice uneia independente de context, atunci foloseam arbori de derivare și porneam de la simbolul de start S și încercam să ajungem la cuvântul dat.

Dar dacă gramatica are producțiile scrise în *forma normală Chomsky*, atunci vom folosi acest algoritm CYK, și vom porni de la cuvântul dat încercând să ajungem la simbolul de start S.

$$V_{ij} = \{A \in N \mid \exists B \in V_{ik}, \exists C \in V_{i+k, j-k}, (A \rightarrow BC) \in P, k \in \{1, 2, \dots, j-1\}\}$$

Notăm cu V_{ij} mulțimea de neterminale care pot genera acea porțiune din cuvântul de intrare care începe de pe poziția i și are lungimea j .

Ideea este de a împărți cuvântul în două părți în toate modurile posibile. Dacă prima parte poate fi generată de neterminalul B, a doua parte poate fi generată de neterminalul C și avem în gramatică producția “ $A \rightarrow BC$ ”, atunci înseamnă că întreg cuvântul poate fi generat de neterminalul A.

Observăm că avem împărțiri posibile pentru $k=1$ (prima literă în prima parte, iar restul în a doua), $k=2$ (primele două litere în prima parte, iar restul în a doua), ... până la $k=j-1$ (doar ultima literă în a doua parte, iar restul în prima).

Obs: Nu rețineți indicii pe dinafară, ci încercați să îi deduceți logic!

Valoare pe care o calculăm este V_{ij} pentru cuvântul care începe la poziția i și are lungimea j . Prima parte (generată de neterminalul B) conține primele k litere din cuvânt. Deci va începe la poziția i (la fel ca întreg cuvântul) și va avea lungime k , deci V_{ik} .

A doua parte (generată de neterminalul C) conține restul de litere, adică $j-k$, și începe cu k poziții mai în dreapta față de cuvântul total, adică la $i+k$, deci avem $V_{i+k, j-k}$.

Răspunsul final pe care îl căutăm este $V_{1, |w|}$ adică mulțimea de neterminale din care putem genera cuvântul dat începând de pe prima poziție și având lungimea egală cu întreg cuvântul. Dacă în această mulțime se va găsi și simbolul de start S, înseamnă că cuvântul este generat de gramatică. Dacă nu, atunci nu este generat.

La pasul inițial vom căuta neterminalele care generează fiecare literă mică (terminal) din cuvânt: $V_{i1} = \{A \in N \mid (A \rightarrow x_i) \in P\}$, unde x_i este litera de pe poziția i din cuvântul dat.

EXEMPLU:

$$S \rightarrow BA$$

Avem o gramatică în F.N.Chomsky:

$$A \rightarrow a \mid BA \mid CA$$

$$B \rightarrow b \mid AA \mid AB$$

$$C \rightarrow c \mid BC \mid BB$$

și un cuvânt: baabca.

Avem un tabel cu i pe coloane și j pe linii în care vom completa neterminalele din mulțimile V_{ij} . Variabilele i și j iau valori între 1 și 6 (lungimea cuvântului dat).

Observăm că putem avea **maxim $i + j - 1 = |w| = 6$** . Deci de exemplu V_{62} nu va fi calculat ($6 + 2 - 1 = 7 > 6$) pentru că dacă începem pe poziția 6 (ultima) nu vom putea avea lungimea 2 în cuvânt.

Pentru prima linie, $j = 1$, vom căuta în gramatică pentru fiecare literă mică de ce neterminale poate fi generată.

Vom avea $V_{21} = V_{31} = V_{61} = \{A\}$ pentru că litera "a" se află în cuvânt pe pozițiile 2, 3, 6, iar neterminalul A este singurul care generează "a".

Vom avea $V_{11} = V_{41} = \{B\}$ pentru că litera "b" se află în cuvânt pe pozițiile 1, 4, iar neterminalul B este singurul care generează "b".

Vom avea $V_{51} = \{C\}$ pentru că litera "c" se află în cuvânt pe poziția 5, iar neterminalul C este singurul care generează "c".

V_{ij}	$i = 1$	$i = 2$	$i = 3$	$i = 4$	$i = 5$	$i = 6$
$j = 1$	{B}	{A}	{A}	{B}	{C}	{A}
$j = 2$						
$j = 3$						
$j = 4$						
$j = 5$						
$j = 6$						

Pentru a doua linie, $j = 2$, avem cuvinte de lungime 2, deci nu le putem separa decât într-un singur mod, pentru $k = 1$.

$$V_{12} = V_{11} \times V_{21} = \{B\} \times \{A\} = \{BA\}$$

În gramatică apare BA ca membru drept pentru neterminalele S și A, deci în tabel vom completa cu mulțimea {S, A}.

$$V_{22} = V_{21} \times V_{31} = \{A\} \times \{A\} = \{AA\}$$

Singurul neterminal care se rescrie în AA este B, deci îl trecem în tabel.

$$V_{32} = V_{31} \times V_{41} = \{A\} \times \{B\} = \{AB\} \text{ rezultă B în tabel.}$$

$$V_{42} = V_{41} \times V_{51} = \{B\} \times \{C\} = \{BC\} \text{ rezultă C în tabel.}$$

$$V_{52} = V_{51} \times V_{61} = \{C\} \times \{A\} = \{CA\} \text{ rezultă A în tabel.}$$

Obs: Pentru a calcula orice valoare de pe linia $j=2$ se face produsul cartezian între mulțimile aflate la nord și la nord-est de acea valoare.

V_{ij}	$i = 1$	$i = 2$	$i = 3$	$i = 4$	$i = 5$	$i = 6$
$j = 1$	{B}	{A}	{A}	{B}	{C}	{A}
$j = 2$	{S, A}	{B}	{B}	{C}	{A}	
$j = 3$						
$j = 4$						
$j = 5$						
$j = 6$						

Pentru a treia linie, $j = 3$, avem cuvinte de lungime 3, deci putem avea $k=1$ sau $k=2$ și reunim cele două cazuri.

$$V_{13} = V_{11} \times V_{22} \cup V_{12} \times V_{31} = \{B\} \times \{B\} \cup \{S, A\} \times \{A\} = \{BB, SA, AA\}$$

Nu avem SA ca membru drept în gramatică, dar avem BB generat de C, iar AA de B, deci în tabel completăm {B, C}.

$V_{23} = V_{21} \times V_{32} \cup V_{22} \times V_{41} = \{A\} \times \{B\} \cup \{B\} \times \{B\} = \{AB, BB\}$ rezultă $\{B, C\}$ în tabel.

$V_{33} = V_{31} \times V_{42} \cup V_{32} \times V_{51} = \{A\} \times \{C\} \cup \{B\} \times \{C\} = \{AC, BC\}$ rezultă $\{C\}$ în tabel.

$V_{43} = V_{41} \times V_{52} \cup V_{42} \times V_{61} = \{B\} \times \{A\} \cup \{C\} \times \{A\} = \{BA, CA\}$ rezultă $\{S, A\}$ în tabel.

V_{ij}	i = 1	i = 2	i = 3	i = 4	i = 5	i = 6
j = 1	{B}	{A}	{A}	{B}	{C}	{A}
j = 2	{S, A}	{B}	{B}	{C}	{A}	
j = 3	{B, C}	{B, C}	{C}	{S, A}		
j = 4						
j = 5						
j = 6						

Pentru a patra linie, j = 4, avem cuvinte de lungime 4, deci putem avea k=1, k=2 sau k=3.

$$V_{14} = (V_{11} \times V_{23}) \cup (V_{12} \times V_{32}) \cup (V_{13} \times V_{41})$$

$$= \{B\} \times \{B, C\} \cup \{S, A\} \times \{B\} \cup \{B, C\} \times \{B\} = \{BB, BC, SB, AB, CB\}$$

Nu avem SB sau CB ca

membru drept în gramatică, dar pentru restul avem $\{B, C\}$ în tabel.

$$V_{24} = (V_{21} \times V_{33}) \cup (V_{22} \times V_{42}) \cup (V_{23} \times V_{51})$$

$$= \{A\} \times \{C\} \cup \{B\} \times \{C\} \cup \{B, C\} \times \{C\} = \{AC, BC, CC\}$$

Nu avem AC sau CC, dar pentru BC rezultă $\{C\}$ în tabel.

$$V_{34} = (V_{31} \times V_{43}) \cup (V_{32} \times V_{52}) \cup (V_{33} \times V_{61})$$

$$= \{A\} \times \{S, A\} \cup \{B\} \times \{A\} \cup \{C\} \times \{A\} = \{AS, AA, BA, CA\}$$

Nu avem AS, dar pentru celelalte rezultă $\{S, A, B\}$ în tabel.

V_{ij}	i = 1	i = 2	i = 3	i = 4	i = 5	i = 6
j = 1	{B}	{A}	{A}	{B}	{C}	{A}
j = 2	{S, A}	{B}	{B}	{C}	{A}	
j = 3	{B, C}	{B, C}	{C}	{S, A}		
j = 4	{B, C}	{C}	{S, A, B}			
j = 5						
j = 6						

Pentru a cincea linie, avem cuvinte de lungime j = 5, iar k ia valori între 1 și 4.

$$V_{15} = (V_{11} \times V_{24}) \cup (V_{12} \times V_{33}) \cup (V_{13} \times V_{42}) \cup (V_{14} \times V_{51})$$

$$= \{B\} \times \{C\} \cup \{S, A\} \times \{C\} \cup \{B, C\} \times \{C\} \cup \{B, C\} \times \{C\} = \{BC, SC, AC, CC\}$$

Nu avem SC, AC sau CC, dar pentru BC rezultă $\{C\}$ în tabel.

$$V_{25} = (V_{21} \times V_{34}) \cup (V_{22} \times V_{43}) \cup (V_{23} \times V_{52}) \cup (V_{24} \times V_{61})$$

$$= \{A\} \times \{S, A, B\} \cup \{B\} \times \{S, A\} \cup \{B, C\} \times \{A\} \cup \{C\} \times \{A\} = \{AS, AA, AB, BS, BA, CA\}$$

Nu avem AS, BS dar pentru AA, AB, BA, CA rezultă $\{S, A, B\}$ în tabel.

V_{ij}	i = 1	i = 2	i = 3	i = 4	i = 5	i = 6
j = 1	{B}	{A}	{A}	{B}	{C}	{A}
j = 2	{S, A}	{B}	{B}	{C}	{A}	
j = 3	{B, C}	{B, C}	{C}	{S, A}		
j = 4	{B, C}	{C}	{S, A, B}			
j = 5	{C}	{S, A, B}				
j = 6						

Pentru linia a șasea, avem cuvântul total de lungime $j=6$, variabila k ia valori între 1 și 5.

$$V_{16} = (V_{11} \times V_{25}) \cup (V_{12} \times V_{34}) \cup (V_{13} \times V_{43}) \cup (V_{14} \times V_{52}) \cup (V_{15} \times V_{61})$$

$$= \{B\} \times \{S, A, B\} \cup \{S, A\} \times \{S, A, B\} \cup \{B, C\} \times \{S, A\} \cup \{B, C\} \times \{A\} \cup \{C\} \times \{A\}$$

$$= \{BS, BA, BB, SS, SA, SB, AS, AA, AB, CS, CA\}$$

Pentru BA, BB, AA, AB, CA avem în tabel $\{S, A, B, C\}$.

V_{ij}	$i = 1$	$i = 2$	$i = 3$	$i = 4$	$i = 5$	$i = 6$
$j = 1$	{B}	{A}	{A}	{B}	{C}	{A}
$j = 2$	{S, A}	{B}	{B}	{C}	{A}	
$j = 3$	{B, C}	{B, C}	{C}	{S, A}		
$j = 4$	{B, C}	{C}	{S, A, B}			
$j = 5$	{C}	{S, A, B}				
$j = 6$	{S, A, B, C}					

În mulțimea finală obținută pentru V_{16} există S, deci cuvântul este generat de gramatică.

Obs: Dacă mulțimea finală conține și alte elemente, înseamnă că acel cuvânt dat ar putea fi generat și pornind din acele neterminale (A, B sau C). Dar dacă existau doar ele și nu exista și S, acest lucru nu ne ajuta la nimic, cuvântul nu ar fi fost generat de gramatică.

Obs: Unde apare S în tabel înseamnă că gramatica generează și cuvintele corespunzătoare pentru acele perechi (i, j).

Pentru $ij = 12$ avem cuvântul "ba": $\underline{S} \Rightarrow \underline{B}A \Rightarrow b\underline{A} \Rightarrow ba$.

Pentru $ij = 25$ avem "aabca", pentru $ij = 34$ avem "abca", pentru $ij = 43$ avem "bca".